

זמן קריאת המגילה

המגילה⁴ (וכמו שפסק הרמ"א³ "וחכי נהוג") — ישנו חילוק עיקרי בין קריאת המגילה בי"א בי"ב ובי"ג לבין קריאת המגילה "מתחילת החודש"⁵: אף כי גם זה שהזמנים די"א י"ב וי"ג כשרים לקריאת המגילה הוא ענין של שעת הדחק ובדיעבד בזמן הזה. נותירה מזו: אפילו זה שהכפרים מקדימין ליום הכניסה אינו אלא היתר, ש"נתנו להם חכמים רשות להקדים קריאתה ליום הכניסה"⁶, "הקילו על הכפרים כו"⁷; אבל מגילה בזמנה אינה אלא הקריאה בי"ד ובט"ו⁸

א. במשנה ריש מסי מגילה: מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג בי"ד בט"ו . . . שהכפרים מקדימין ליום הכניסה. והנה, זה שי"א באדר הוא יום הראוי לקריאת המגילה, אי"ז רק "בזמן שהשנים כתיקנן וישראל שרויין על אדמתן" (שדוקא אז שייך הדין דכפרים מקדימין ליום הכניסה)¹, אלא גם "בזמן הזה"² נפסק בשו"ע³ ש"המפרש בים והיוצא בשיירה ואינו מוצא מגילה להוליך עמו יקראנה בשלושה עשר או בשנים עשר או באחד עשר בלא ברכה". והנה אע"פ שבדיעבד "כל החודש כשר לקריאת

- (1) מגילה שם. וברמב"ם הל' מגילה פ"א ה"ט "בזמן שיש להם לישראל מלכות". וכפיה"מ להרמב"ם מגילה רפ"א: בזמן שהיתה ידינו (פשוטה ו — ? — ואינו בהעתקת קאפח. וכל' הרמב"ם בל' איס"ב ספ"יח (מכתובות כו, ב) ובכ"מ (רק) תקיפה לקיים המצות בשלימותן. (2) כ"ה בגמ' ורמב"ם שם (שבזמן הזה כו' אין קורין אותה אלא בזמנה). וכפיה"מ שם מפרש: רוצה לומר מיום שנתחבר הגמרא (בקאפח "התלמוד" — וכל' הרמב"ם בהקדמתו לס' היד — כמה פעמים) כו'. ולהעיר מספיקו דהראש יוסף אם קראו הכפרים בכניסה בזה"ז — נעתק לקמן בשוה"ג להערה 16. (3) אר"ח סי' תרפח ס"ז. (4) ירושלמי מגילה פ"א ה"א. (5) לשון השו"ע שם. ובפשטות ה"ז רק עד ט"ו, אבל לא אחר כך, דכתיב "ולא יעבור", כבירושלמי שם. (6) לשון רש"י במשנה ריש מגילה ד"ה אלא. (7) מגילה שם וש"נ. ופשיטא למסקנת הגמרא (ד, ב) מפני שמספיקין מים ומזון, כבפרש"י שם דשכר הוא להם, כדלקמן בפנים ס"ג. (8) ראה מגילה ה, רע"א ובפרש"י שם ד"ה שלא בזמנה.

אבהו בשם ר' אלעזר לא יעבור ולא יעבור. ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר (הפירוש ד"לא יעבר וכו' — ראה לקמן בפיענוח להערה 24).
הערה 8: ראה מגילה ה, רע"א ובפרש"י שם ד"ה שלא בזמנה: נעתק לקמו בפיענוח להערה 19.

הערה 5: כבירושלמי שם: תני בשם ר' נתן, כל החודש כשר לקריאת המגילה, מה טעמא, והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגו' (אסתר ט, כב). א"ר חלבו, ובלבד עד חמשה עשר (פני משה: מתחלת החודש עד חמשה עשר כשר הוא לקריאה, ולא מט"ו ולהן. קה"ע: אבל מי שנאנס ולא קרא עד ט"ו לא יקרא אח"כ), דאמר ר'

כשמפרש את הזמנים "כרכין המוקפין חומה כו' קורין במ"ו, כפרים ועיירות גדולות קורין בי"ד"⁹; ואח"כ מפרש¹⁰ כמשנה מתי מקדימין ליום הכניסה.

גם צריך להבין — כמו שהקשו מפרשים¹¹: למה נקט הלשון "מגילה נקראת" — ולא כמ"ש בכ"מ "קורין את המגילה"?

ג. ויש לומר ההסברה בזה:

בהסדר בי"א וכו' גופא בא במשנה להדגיש, שאע"פ שהטעם שאפשר לקרות את המגילה בי"א בי"ב ובי"ג הוא מפני ש"חכמים הקילו על הכפרים ומזון לאחיהם שבכרכין" שזהו ענין של "שכר הוא לאחיהם שבכרכין", או יתירה מזו¹², כמ"ש בגמרא¹³ למסקנא "אלא אימא מפני שמספקים מים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון להם"¹⁴ — אעפ"כ גם הקריאה המוקדמת הלזו (לבני הכפרים) היא בגדר (ד) זמן קריאת המגילה.

אעפ"כ יש להקריאה די"א י"ב וי"ג יותר שייכות לימי הפורים, מאשר הקריאה דכל החודש, כדלקמן.

ב. ויוכח זה בהקדים הביאור בהמשנה "מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג בי"ד במ"ו":

מאחר שקריאת המגילה בי"א בי"ב בי"ג אינה אלא קולא ותקנתא דרבנן, בזמנים מסויימים לאנשים מסויימים, למה מתחיל במשנה לבאר את זמני קריאת המגילה בי"א ולא בעיקר הזמן דקריאת המגילה — בי"ד ובמ"ו?

אע"פ שזהו סדר הימים בחודש — אבל הרי במשנה מבאר את הלכות קיום המצוה — א"כ יותר היה לו להביא בתחילה את עיקר הקיום ואח"כ את הקולא וכו'.

ובפרט שהיי יכול לומר סדר הימים, אלא שמן המאוחר אל המוקדם: "מגילה נקראת במ"ו בי"ד בי"ג בי"ב בי"א" — והרי זהו באמת הסדר בהמשך המשנה,

(9) וראה הון עשיר למשנה שם. וברמב"ם שם ה"ד מתחיל מט"ו ואח"כ י"ד, ובהלכה ז מפרט הסדר דימי הכניסה בסדר אחר ממשנתנו. (10) ע"י בגמ' שם (ד, ב). אבל י"ל שעיקר הקושיא בגמ' היא בהסיפא דנקט סידורא דיומא (עיי"ש בר"ח ורש"י וריטב"א בתירוץ הגמ'), כי משנה מהסדר ברישא דנקט סידורא דירחא, וגם אינו בסדר ימי החודש לאחריו. אבל מוכן דגם בהרישא מצ"ע צריך לטעם והסברה על סדר זה. (11) ריטב"א וטורי אבן ריש המס'. ועוד. (12) דלהטעם כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכים ה"ו עכ"פ צורך המצוה דפורים. (13) ד, ב. (14) פרש"י שם ד"ה אלא. ומשמע שהוא מפני שהם מספקין כל השנה מים ומזון כמ"ש במאירי שם (ראה פנ"י שם ב, א ד"ה מנלן). אבל לפי פ"י הריטב"א דמספקין מים ומזון ביום הפורים הרי זה צורך פורים עכ"פ. וכן לפי הריטב"א (והר"ן כו') שהביא הריטב"א שם, שמספקין ביום הכניסה

דמיתתפכי ל"י נקט סידורא דיומי, כלומר ע"י שאם הי' אוהז ימי השבת לפי סדר ימי החודש, יהו נהפכין לו וטועה בגירסתו השונה את המשנה, לפי שהי' צריך להזכירן לאחוריו, אחר השבת דהיינו י"א, בשבת י"ב, ערב שבת י"ג, מתוך כך הוא בא לדלג ולטעות, להכי נקט סידורא דיומא. וסדר החודש הבא לו לאחוריים אינו מזכירו בפיו, דהרי מאליו הוא נשמע ואין כאן עוד טעות. ובריטב"א: . . . אי הוה מפרש להו תנא אסדורא דירחא עכ"פ מהפכי ל"י יומי דשבת, וכיון דלא סגיא דלא הוה מידכר יומי שבועתא דילמא משתבש, אבל השתא נקט סדורא דיומי ולא צריך לאדכורי סדורא דירחא, דממילא משמע הי' ניהו י"א או י"ב או י"ג, וכיון דכן אע"פ דמהפך ל"י סדורא דירחא דמעיקרא י"ג והדר י"ב והדר י"א, מכיון דלא צריך לאסבורינהו בהדיא לית להו למטעי בהו כו'.

הערות 13, 14: ד, ב. פרש"י שם ד"ה אלא: בגמרא ופרש"י (בהצ"ע): א"ר חנינא, חכמים הקילו כו' (כבפנים השיחה) לאחיהם בכרכים. למימרא דתקנתא דכרכים הוי (כדי שיספקו משמע כדי שיהיו פנויין ליום השמחה) והתנן וכו' תא שמע, א"ר יהודא, אימתי במקום שנכנסים בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסים בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה. ואי סלקא דעתך תקנתא דכרכין היא, משום דאין נכנסים בשני ובחמישי, מפסדי להו לכרכין. לא תימא כדי שיספקו מים אלא אימא מפני כו' (כבפנים השיחה) (שכר הוא להם בשביל הן מספקין כו').

שם: ראה פנ"י שם ב, א ד"ה מנלן: שכתב בכוונת רש"י כבפנים ההערה.

שם: לפי פירוש הריטב"א: וז"ל (כתירוץ שבגמרא): . . . משום שמספקים מים ומזון ביום פורים, ואלו היו קורין בי"ד טרידי

הערה 9: וראה הון עשיר למשנה שם: כרכים המוקפים וכו', פתח בהם אע"ג דמדפרזים בי"ד ילפינן להו, לפרש כסדר המנינים לאחור, ט"ו י"ד ואח"כ י"ג י"ב י"א, ואלו היו מקדים הפרזים לא הי' מפרש כסדר לא לפנים ולא לאחור, שהרי הי' מתחיל בי"ד והולך לפנים בט"ו דמוקפים הבא אחריו, ואח"כ הי' צריך לחזור לאחור בי"ג י"ב י"א דכפרים, ודבר זה אינו נכון כו'.

הערה 10: ע"י בגמ' שם (ד, ב) . . . בר"ח ורש"י וריטב"א כו': כמשנה: כיצד, חל להיות י"ד בשני [בשבת] כפרים ועיירות גדולות קורין כו' ביום, ומוקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין כו' ביום ומוקפות חומה למחר . . . חל להיות בחמישי . . . חל להיות ע"ש . . . חל להיות בשבת . . . חל להיות אחר השבת וכו'. ובגמרא: מאי שנא רישא דנקט סידורא דירחא, ומאי שנא סיפא דנקט סידורא דיומי, אידי דמתתפכי ל"י נקט סידורא דיומי. ובר"ח שם: . . . ופרקינן אידי דמתתפכי ל"י נקט סידורא דיומי. פ"י, אלו שנה התנא סדר ימי החודש, ושנה חל להיות י"ד באדר בשבת כפרים מקדימין כו' ליום הכניסה שהוא י"א לחדש, חל להיות יום י"ד בד' קורין כו' בי"ב, ואם חל להיות בג' קורין הכפרים ליום הכניסה שהוא י"ג לחדש, הנה נמצאו הימים מתתפכים מאחד בשבת ליום רביעי, ומיום ד' יחזור ליום ה', וכן בשבת ובע"ש כסדר הזה. לפיכך אחז סדר הימים של השבוע.

וברש"י: סידורא דירחא, דקתני בי"א בי"ב בי"ג בי"ד בט"ו כסדר מנין החודש, וכשבא לפרשה נקט סדר ימי השבת, ושמעינן ימי החודש לאחריו, חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה, הרי י"ג. חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה, הרי י"ב. חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הכניסה, הרי י"א. ומשני אידי

בימים אלו הוא (לא רק ענין של "קורין את המגילה" — דין (והיתר) במעשה וקיום המצוה שמצד הגברא, אלא) "מגילה נקראת" (מבלי להזכיר את הקורא, הגברא) — זהו זמן קריאתה של המגילה.

יתירה מזו: ממ"ש בגמרא¹⁷ שאנשי כנסת הגדולה רמזו את הזמנים בהמגילה — "לקיים²⁰ את ימי הפורים האלה בזמניהם — זמנים הרבה תיקנו להם"²¹ נמצא, שלא זו בלבד שימי י"א וי"ב הם זמנים של קריאת המגילה, אלא²² שהקריאה בזמנים אלה היא (בעיקרה) שווה לימי י"ד וט'²³ (הם נכללים כולם ביחד ב"זמניהם"), הם אינם זמן ע"ד זמן של תשלומין (או "זמנים אחרים"²⁴), אלא הם כמו עצם הזמן (י"ד וט')²⁵.

בסגנון אחר: קריאת המגילה בי"א וכו', אע"פ שסיבתה היא תקנה להגברא, אבל עי"ז נפעל גם בהחפצא (קריאת המגילה), שזה נעשה (בשייכות לבני הכפרים) זמן של קריאת המגילה¹⁵.

כשקורין את המגילה אז, הנה לא זו בלבד שבני הכפרים מקיימים מצוה (קריאת המגילה) המוטלת עליהם, אלא (גם) מגילה נקראת — קיום קריאת המגילה¹⁶ כדבעי. וכמוכן גם ממ"ש בגמרא¹⁷ ש"אנשי כנה"ג" בימי מרדכי ואסתר¹⁸ שתיקנו את מצות קריאת המגילה, הם גופא תיקנו (ביחד עם זה) את כל הזמנים¹⁹. וזהו הלשון "מגילה נקראת" — לא "קורין את המגילה" — ומתחיל מי"א וי"ב: קריאת המגילה

— הרי"ז גם לצורך פורים (אבל לא תקנתא דכרכים אלא דבני הכפרים שלא יתבטלו מסעודתם). (15) להעיר מדיני סוכה — נסרים שרחבן ד' והפכן על צידהן שאין בהם ארבעה כו' דנעשו כשפורין של ברזל, אף שסיבת הפסול שלהם היא מחמת "גזירת תקרה" (סוכה יד, ב. רש"י שם. רמב"ם הל' סוכה פ"ה ה"ז). ראה צפע"נ לרמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ו ה"ב. וראה עד"ז בכמה ענינים (לגבי קרבנות דיולדות ויו"ט שני דחגה"ש) — לקו"ש ח"י ע' 134 ואילך. וש"נ. אלא שבגמרא¹⁷ הוי יתירה מהנ"ל, כיון שאנשי כנה"ג תקנו מלכתחילה זמנים אלה, כדלקמן בפנים. וראה לקמן הערה 25. (16) ומה שבזמן הזה "אם נודמן לו אח"כ מגילה חוזר וקורא אותה ביום י"ד אפי' קרא תחלה ביום י"ג מ"מ קרא אותה שלא בזמנה" (רמ"א בשו"ע תרפח ס"ז) — י"ל כיון דמעיקר הדין בזה"ז אין קורין אותה אלא בזמנה (בי"ד וט'). אבל צ"ע דבכ"י לטור שם סד"ה שדרו (ועד"ז בכל בו הל' פורים) כתב שהוא כדין* בן כפר שהקדים ליום הכניסה שאם ה' בעיר בי"ד חוזר וקורא עמהם (מגילה יט, א, ראה פרש"י שם**). אבל ראה תוס' שם ד"ה בן כפר ד"נעשה כבני העיר". וי"ל שכן ה' עיקר התקנה דאנשי כנה"ג. וראה לשון הר"ח שם. וכן משמע מכל בו שכתב: אמנם אם נתעכב ונמלך ולא הלך חוזר וקורא בי"ד כו' כדן בן כפר כו' — שבזה אגלאי מילתא שמעולם לא נכנס בגדר דמפרש ויוצא בשיירא. (17) מגילה ב, א. (18) פרש"י שם ד"ה מכדי. (19) ולהעיר מרש"י מגילה ה, א ד"ה ערב שבת זמנם. (20) אסתר ט, לא. (21) ועד"ז הוא לשון הרמב"ם שם פ"א ה"ד "איזהו זמן קריאתה זמנים הרבה תקנו לה חכמים שנאמר בזמניהם". (22) אולי י"ל נפק"מ בין כ' אופנים אלו, אם זמן קיום מצות מתנות לאבינונים בבני הכפרים הוא ביום קריאת המגילה — ראה בעל המאור בתחלת המס' בשם ר' אפרים. וראה רמב"ם הל' מגילה פ"ב הי"ד ובנ"כ שם. צפנת פענח שם. (23) להעיר מג' האופנים בהסברת גדר תוספת שבת (לעיל סי' ל סעיף ד ואילך), ובכ' ההסברות גם להאופן שהוא בהחפצא דזמן התוספת גופא (ע"ש). (24) ירושלמי כאן דעת ר' יונה "ליתן להם זמנים אחרים". (25) וי"ל שזהו הנפק"מ בין הדרשה להבבלי "זמנים הרבה תקנו להם", לדעת ר' יונה בירושלמי שם "זמנים אחרים", שאי"ז כעצם זמן קריאה.

(*) מהשוואה בב"י מוכח שגם בזה"ז קריאת המגילה בזמנים אלו להיוצא בשיירא כו' הוא לא מנהג לזכרון בעלמא וכיו"ב, כ"א הוא בגדר מצות קריאה וזמן קריאה, וראה ריטב"א מגילה ה, א ד"ה ומגלה שלא בזמנה (כשמכריע כדעת בעל המאור): "וביחיד זה דליכא למיחש להא מוקימנא אדינני שרוצה לפרוש בים או ליבשה אין לך בן כפר גדול מזה" ולעיר מראש יוסף למגלה ד, ב, בתחלתו "אם אירע שקראו הכפרים בכניסה (בזה"ז) אם יחזור ויקרא בזמנו בברכה דשמא מדינו יוצא כו"י. (**) ולהעיר דבמאירי שם מפרש דלא קרא עדיין ביום הכניסה.

דפסחים ה"ד את הוא שגזרת עלי' שריפה, ובירושלמי פ"א דקדושין דמחלק שם גבי גט שכתבו על איסורי הנאה בין אם הוא איסורי הנאה מה"ת בין דרבנן, דאף דאינו שוה כלום דאם קידש בהם בתורת כסף לא הוה קדושין, מ"מ ממש יש בהדבר שאסור בהנאה מדרבנן ולא הוה כמו הנזיר שלי דשם ד' כ' ע"ב בגיטין, ע"ש ברש"י, ועיין ערוכין ד' ע"ח ע"ב גבי עשאו לאילן סולם, ופסחים ד' מ"ח ע"א ע"ש, ועיין סוכה ד' י"ב ע"ב ד"ה אין מסככין מה דמחלקים בין דאורייתא לדרבנן ושם ד' ב' ע"א ובהך דב"ב ד' קס"ה ע"ב מה התם פסולא דאורייתא וברא"ש שם ועיין חולין דף י"ח ע"א גבי פוסלין ומכשירין. שם: וראה . . . לקו"ש ח"י ע' 134 ואילך: שם מכואר בקרבנות דיולדות (דסוף מס' קנים) שגם אלו הבאים מחמת הספק — יש להם גדר חובה וכו' כקרבנות שהיא חייבת להביא מחמת ודאי; וכן בנוגע ליי"ט שני של גלויות בחגה"ש, שאינו מחמת הספק, שהרי קביעותו היא בחמשים לפסח, אלא כדי "שלא לחלוק במועדות" — יש לו כח של ודאי. כרברי החת"ס הידועים. ועד"ז בעוד ענינים.

בהליכה וחזרה, וכי הדרי וקרו מגילה טרידי נמי ומימנעי משמחת פורים, אבל השתא דקרו ביום הכניסה, כי הוי פורים, מספקים מים ומזון, בהדי דהו קורין למגילה, והדרי לדוכתייהו ועבדי שמחה ודיהו.

שם: לפי הרשב"א (והר"ן כו') שהביא הריטב"א שם: וז"ל (הריטב"א): ואחרים פירשו, כי ביום הכניסה הוא שמספקין מים ומזון ומתכנסין, והקלו להם לקרוא בשעת כניסתן, כדי שלא יטרחו בקריאה ביום הפורים ויתבטלו מסעודתם כו'.

הערה 15: ראה צפע"נ לרמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ו ה"ב: וז"ל: . . . ועיין בסוכה ד' י"ד ע"ב דהוה פלוגתא בזה אם גזירה דרבנן נעשה כמו עצם האיסור או רק משום טעם האיסור, גבי הך דע"כ נעשה כשפורין של מתנת. ועיין מש"כ רבינו ז"ל בהל' מכירה פט"ז הל' י"ד דאיסור דרבנן לא חל על עצם הדבר, ועיין תוס' גיטין ד' מ"א ע"א דשיחורר דרבנן הוה כמו היזק שאינו ניכר, ע"ש, ועיין בירושלמי פ"א

כי כל הענין של המגילה, בין כתיבתה ובין קריאתה, הוא באופן כזה: כתיבת המגילה לא היתה בדומה להכתיבה דשאר ספרי התורה שבכתב — נביאים וכתובים, ועאכו"כ חמשה חומשי תורה, שהכתיבה (ע"י משה רבינו וכו')²⁸ היתה מלכתחילה בציווי ה', משא"כ כתיבת המגילה היתה ע"י בקשת אסתר²⁹ "כתבוני לדורות"; וכמ"ש בגמרא³⁰ החכמים, אנשי כנסת הגדולה היו אצל שקו"ט ודעות בזה וכו'.

וועד"ז גם בנוגע לעצם היו"ט דפורים וקריאת המגילה, שגם זה בא ע"י בקשת אסתר "קבעוני לדורות"²⁹ ושקו"ט ודעות של החכמים בזה²⁹.

אולם לאחר כתיבת מגילת אסתר, נעשתה המגילה חלק מספרי קודש, בשווה עם כל ספרי הכתובים האחרים שבתנ"ך — ואדרכה, עם עילוי ויתרון, כמ"ש הרמב"ם³¹ "כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידיים ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר, והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה" או כמ"ש הראב"ד שזהו בשייכות לקריאה "אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהם מגילה לא תיבטל מלקרותה בציבור".

ולדעת ר' יוסה בירושלמי שם "זמנים שקבעו להם חכמים" (ראה פנ"מ "שהכתוב ניתן לדרוש לחכמים"), ולכאורה י"ל שהוא רק כזמן תשלומין וכיו"ב (וע"ד כל ימי החודש לדעת הירושלמי). וע"פ הנ"ל יש לבאר השייכות והקשר להתחלתה לסיום מס' מגילה כבבלי: "כל האוחז ס"ת ערום נקבר ערום ערום סלקא דעתך כו' אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה", שגם שם מדובר לא בעצם הס"ת כ"א במטפחת, והשקו"ט שבגמ' שם היא כשייכות המטפחת לס"ת, אם זהו דין בהגברא (כשביל אחיזת האדם), או שהוא דין בהחפצא (שמוסיף בכבוד ס"ת), והמסקנא היא שהוא חלק מעצם ס"ת וקדושתה (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג חוקת א) וע"ד זמן קריאת מגילה ב"א כו', שאף שאינו המפורש במגילה ועיקר הזמן, ה"ז זמן קריאת מגילה וכעצם הזמן (די"ד וט"ו). (26) שם. (27) ואולי י"ל דנפק"מ בין הזמנים די"א י"ב י"ג וכל החודש, אם אחר יכול לקרות לפניו (ראה פרמ"ג שם (א"א) סוסק"א), וידועה השקו"ט בפרש"י (וחי' הר"ן) ריש מגילה ד"ה אלא "וצריכין שיקראנה להם אחד מבני העיר" (ריטב"א שם סד"ה הנ"ל. טורי אבן ריש מגילה. מראה פנים לירושלמי ריש מגילה. ובכ"מ). ועצ"ע. ואכ"מ. (28) כ"ב (יד, סע"ב): משה כתב כו' יהושע כתב כו'. (29) מגילה ז, א. (30) מגילה שם. וראה פרש"י שם. וראה בארוכה בכל הנ"ל (והשקו"ט במחלוקת בבלי וירושלמי) לקמן סימן י"ג. וש"נ. (31) הל' מגילה ס"ב.

הערה 16, לשון הר"ח שם: "בן כפר שהלך לעיר בין עתיד לחזור בכפר בין אינו עתיד לחזור קורא עמהם כ"ד דלא תיקנו ל' רבנן לאקדומי ליום הכניסה אלא כי אית' בכפר אבל כי אית' בעיר כבני העיר בעי למיקרא".

הערה 19, ולהעיר מרש"י מגילה: "אלא להכי נקט האי לישראל דתשמע מינה הואיל ותיקנו להן חכמי ישראל שאחר כנסת הגדולה להקדים משום דרבה הרי הוא לנו כיום וזמן הקבוע מתחלה לכל דבריו ואע"פ שהוא שלא בזמנן הוי כזמנן".

הערה 22, בעל המאור. . ר' אפרים: "וראיתי לרב ר' אפרים ז"ל שפי' לפרק זו הקושיא ואמר בזה"ז שישאל מיוסרין בדקדוקי עניות אי ייבנין להו מתנות ב"א כ"ב וכ"ג אזלי ואכלי להו בימא ההוא, ושמתח פורים אינה נוהגת אלא בזמנה ובטלה לה שמחה ואי אמרת ליקרו ב"א ולא ליתב להו מידי עד יום י"ד וט"ו כיון דחזי עניים דקרי מגילה ולא יהבי להו ולא ולא מידי מיאשי ואזלי להו לדוכתא אחריתי וקא בטלה מצות פורים מהני דקרי ב"א וכ"ב וכ"ג".

שם, רמב"ם הל' מגילה: "בני כפרים שקדמו וקראו בשני או בחמישי אם חלקו מעות לאביונים ביום קריאתם יצאו, אבל השמחה והמשתה אין עושין אותה אלא ביום י"ד, ואם הקדימו לא יצאו וכו'".

שם, ובנו"כ: ע"י מ"מ ולח"מ במש"כ הרמב"ם "אם חלקו" (ולא "מחלקין" שהוא עפ"י לשון המשנה "מותריז" דמשמע רשאי ולא

ד. עפ"י מובן במה שונה הקריאה ב"א י"ב וכ"ג מזה שכל החודש כשר לקריאת המגילה (שג"ז נוגע להלכה בזמן הזה במפרש כים ויוצא בשירה, כנ"ל):

זה שכל החודש כשר לקריאת המגילה למדין בירושלמי²⁶ מ"והחודש אשר נהפך להם מיוגון לשמחה וגו'", זאת אומרת שכל החודש יש האפשרות (והחיוב) להגברא לקיים את החיוב המוטל עליו בה"זמן" דימי הפורים האלה, אבל אי"ז שייך להחפצא דהזמן, שימי החודש יהי לזמן דקריאת המגילה.

ויש לומר נפק"מ להלכה²⁷: בשעה שישנו עליו חיוב (מחוץ לקריאת המגילה) לקיים עוד מצוה שזמנה ביום זה וכיו"ב — איזו ממצות הללו עליו להקדים: אם זהו כתחילת החודש, עליו להקדים את המצוה שזמנה אז, אבל אם המדובר הוא ב"א ב"ב וכ"ג יש מקום לומר שעליו להקדים את קריאת המגילה.

ה. זה שבקריאת המגילה מצינו ענין זה — שגם הימים, שבעצם — (בהמפורש בקרא) אינם זמן קריאה, נעשים לזמן של קריאת המגילה — יש לומר הטעם בזה,

חייבין, ועי"ש.

שם, צפנת פענח: "אך באמת . . כמה דאמר בגמ' דילן גובין ומחלקין ר"ל הגבאי צדקה מה ששייך לסעודת פורים ומחלקין ר"ל אמתנות לאביונים אבל החלוקה שמחלק הגבאי צדקה לסעודת פורים זה בפורים עצמו" עי"ש.

הערה 27, פרמ"ג שם: "אם הולך לדרך וקורא כ"ג י"ל דקורא לעצמו ואין אחר מוציא אותו ככל שאין מחוייב בדבר, ומיהו יש מחלוקת די"א דבן עיר ה"י קורא לכפרים".

שם, פרש"י (והר"ן): "זהכפרים אינן בקיאים לקרות וצריכין שיקראנה להן אחד מבני העיר".

שם, טורי אבן: "וק"ל דאמר בירושלמי בן עיר אינו מוציא בן כפר דכל שאינו מחוייב בדבר אין מוציא אחרים י"ח ש"מ דבני הכפרים קורין לעצמן אבל בן עיר א"י להוציאן, וי"ל דמ"מ א' מבני העיר קורא להן אלא שבני הכפרים עונין אחריו מה שהוא אומר" עי"ש.

שם, מראה הפנים: הקשה כנ"ל, ותירץ לפי מה דקי"ל לשיטת הבבלי ריש לחלק בין מי שאינו בר חיובא למי שאינו מחוייב השתא, וכזה מחוייב בדבר קרינן ב"י עי"ש באורך.

הערה 30, פרש"י שם: "קנאה את מעוררת עלינו, שיאמרו האומות שאנו שמחים להזכיר מפלתן; כבר אני כתובה, ושם יהו רואין מה שאירע להם ע"י ישראל".

סימן יב: זמן קריאת המגילה

משיחת ומאמר מוצאי ש"פ תצוה תשל"ט. נדפס
בלקו"ש חלק כ"א פורים-תצוה.

לכללות הענין ראה לקו"ש ח"ו ע' 375 ובהערות "זמן
.. יום פורים", "גם יום"; חט"ז ע' 628 הערות "בי"א ..
לא פחות" ו"לא פחות ולא יותר". לקו"ש ליקוט זכור —
פורים תשד"מ.